

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנג.

עין משפט גזר מצוה

א נא א מיי פ"ז מהלכות
טפורה הלכה ב:
א ב מיי פ"ז מהלכות שבת
הלכה ב"ז כגן לאוין מה
טושי"ע א"ח"ט כ"י רכז טע"ף
א וטע"ף ח וטע"ף שטע טע"ף
ה:
ב ג מיי פ"כ ט"ז הלכה ו
טפנה טע"ט טושי"ע א"ח"ט
כ"י רכז טע"ף ב:
ג ד מיי פ"כ"א ט"ז הלכה
י טפנה טע"ט טושי"ע טע"ף
ט:
ד ה מיי פ"ז ט"ז הלכה כב
טפנה טע"ט:
ה ו ז מיי ט"ז פ"ב טע"ט
הלכה ו טפנה טע"ט טושי"ע
ט טע"ף א:
ו ח מיי פ"כ ט"ז הלכה
ו טפנה טע"ט טושי"ע טע"ף
א:
ז ט מיי טע"ט טושי"ע
ט טע"ף ג:
ח י מיי טע"ט טושי"ע טע"ף
ד:
ט כ ל מיי טע"ט טושי"ע טע"ף
ה:

ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת. אף על פי כן כשהיא רוחה היא יורדת כי היא דלעיל דרבי אחי זר יאשיה וכההיא מעשה דר' צנאה דחוקת הצמים (ב"ב דף נ"ח. נ"ט) וחס) דהוה מציין מערתא כי מטא למערתא דאצרהס אצינו אשכמיה לאליעור עבד אצרהס דקאי אצנא אמר ליה מאי קא עבד אצרהס כו' אמר ליה ניעול וימתי כו' א"ע"פ שנסמתו הימה גזוה מתמת כסא הכבוד. מ"ר:

הדרן עלך שואל

מ"י שהחשיך כו' חרש שוטה וקפמן. א"ע"ג דלמר לעיל צפרק כל כתבי (דף קכ"א). ג"כ קטן שצא לכנות דקטן העושה לדעת אצנו אסור מיהו הכא לא מייירי כגון דעבד הקטן עקירה וסמיה אלא כדלמרינן לקמן ג"כ חמור כשהיא מהלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת נוטל הימנה. מ"ר: כי

אם בן עו"כ הוא. שאם כשר היה הכל בזכין עליו ומורדין דמעו ומספרים שצחו: אחים בהספידה דהסם קאימנא. צשעת מיתמי התלמן בהספד שלי שיתחממו ויכמרו רחמי העומדים ויכנו: **הסם קאימנא.** צשעת הספד ואשמע איך תתחמם אלמא אילטרין לרצ לזארוהיה להספדא. וכיון דרצ צברא רצה וכן העולם הבא למה ליה לזארוהיה הא אמר מהספידו ניכר: **הא דחממין ליה.** להספידא: **ואחים כו'.** לעולם חמומי צעי שאין צני אדם נכמרים כל כך על זקן ומיהו לאדם חסיד כי מחממו צהספידא מחממי וצכו כולה ולמי שאינו חסיד כל כך מחממו ליה ולא מחממו: **דסנו ליה כולהו פומצדיא.** משום דמוכח להו צמילי דשמילא (ט) וצני פומצדיא רמאין הן כדלמרינן בצחיטת חולין (חולין קכ"ג). פומצדיא לא לויך שני אושפיזין: **ואוויך ששמענה דבר מאחרין לאמר זה הדך לנו** (ט) **צה.** מאחרי מטתך כשתמות תשמע כשיאמרו זה הדך שהלך צה זה לנו **שימנו.** דעתם נוחה עליהם ממה ששומעין עליו ורואין זו: **עשה דברים.** שיאמרו לפני מטתך בהספדך: **לאחר מטתך.** היא היא אלא שגליל היו הספדינן לפני המטה וציהודה לאחר המטה: **וכ"ש.** שמפני שאינו יודע אחי יום ימות (י) וטובה תשובה יום אחד לפני מיתתו נמצא כל ימיו בתשובה יהיו: **צגדי צננים.** שמתך טהורה ונקיה: **כלום חסר צים המלך.** צתמיה: הכל מוכן ושמה יצהילנו לצא פתאום ואנו לריכין ליכנס לסעודה מקושטין: **כלום יש סעודה צנא טורה.** עדיין יטרכו ויש לנו שהות הרצה להתקטט: **יעמדו ויראו.** ואף לעוה"צ צדיקים יושבים ואוכלים ורשעים עומדים ורואים: **ר"מ אומר.** אין עומדין ורואין שא"כ אף הם היו נראים מן הקרואים ולשמע שכן דרך המשמרים עומדים ואין כאן צושה: **זה צילי.** שמתלבן הצגד: **אלו ספילין.** שהם שם משמן טוב דכתבי"ב) ואלו כל עמי הארץ כי שם וגו' ותנא ר"א הגדול אומר אלו תפילין שצראש (בבב"ב דף ק"ג. א):

תורה אור השלם

1 ואוויך תשמענה דבר מאחרין לאמר זה הדך לנו כו' כי תאמרו ובי תשמאליה: ישעיהו ל כ"א
2 גם מנהג יקרא וחתומים בדרך וקאיך השדך והתכלי הקובץ והפר קאיבויקה כי הלך האדם אל בית עולמו וקבבו בשוק ההפדיד:
קהלת י"ב
3 בקל עת יהיו בקדיך לקנים ופסן על ראשך אל יקור:
קהלת ח ט
4 לכן בה אמר אויך אלהים הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו והנה עבדי ישו ואתם תצמאו והנה עבדי ישמרו ואתם תבשו:
5 הנה עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצערקו מטבא לב ומשמבר רוח תליליה: ישעיהו ט"ד ט

הגהות הב"ח

(א) ג"כ שאל לכן מה אמר:
(ב) רש"י ד"ה דסנו וכו' דבני פומצדיא: (ג) ד"ה אונך וכו' לכו בו מאחרי:
(ד) ד"ה ויש שמפני וכו' ימות שישבו בתשובה:
(ה) במשנה מי שהשקט לו בדרך: (ו) רש"י ד"ה מי שהשקט לו טמן:

גליון הש"ס

נבמרא בני גלילא אמרי עשה דברים לפני כמתיב: מסכת שמחות פ"ג ס"א:

מוסף רש"י

נותן כיסו לנכרי. ולא יעלעלנו פחות פחות מארבע אמות (יער"י. ו').

רבינו הנאל

איהו בן עולם הבא כל שדעת רבותיו נוחה הימנו. כן שמעתיא דא דלפקא הדרן עלך שואל אדם פרק עשרים וארבע מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי וכו'. ואוקימנא למתניתין דאין מעמיד עצמו על ממונו, והתירו לו לתת כיסו לנכרי בשביל שלא ישאנו הוא בעצמו. ובא רבא ודקדק ואמר דוקא כיסו אבל מציאיה דלא אתאי לידיה לא התירו לו לתת לנכרי. ובמציאיה דאתאי לידיה ליתאנא בתרא עלתה בתיקו, וכל תיקו דאיסורא לחומרא, והילכתא כרבא דאוקמא (לידיה) [למתני'] לכרי. אין עמו נכרי מניחו על חמור. דייקון מניה בעת שמצויין בידו נכרי וחמור לנכרי יהיב ליה מפני שאינו מצווה על שבתותיו של נכרי, וכן לא התירו לו לתת כיסו על החמור שהוא מצווה על שבתותיו אלא אם אין שם נכרי אלא חמור. וישראל חרש או שוטה או קטן אינו נותן כיסו לאחר מהו אלא נותן כיסו על החמור. ולעולם לגרוע שבחן נותן, כגון חרש ושוטה לטוטה נותן, שוטה וקטן לטוטה נותן, והשוטה גרוע בבני אדם שאין הפרש בין אדם לבהמה אלא הדעת והתבונה וה כיון שאין לו דעת כבהמה חשיב. בומן שאין עמו נכרי ולא חמור אלא חרש וקטן לאוה מהו יתן כיסו,

הסופדים. בני גלילא אמרי עשה דברים לפני מטתך בני יהודה אמרי עשה דברים לאחר מטתך ולא פליגי. אמר כי אתריה ומר כי אתריה תנן התם רבי אליעזר אומר^(ט) אשוב יום אחד לפני מיתתך שאלו תלמידיו את ר"א וכו' אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו^(ג) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשיין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורח בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מקושטין והטיפשיים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פיקחים וכעס לקראת טיפשיים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשיין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר (ט) **כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישו ואתם תצמאו** הנה עבדי ירנו מטוב לב ואתם תצערקו מכאב לב ד"א בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלו ציציית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:

הדרן עלך שואל

מ"י בשהחשיך (ט) בדרך נותן כיסו לנכרי: ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור והגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאיליהם: **גמ'** מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר אמר רבא ידוקא כיסו אבל מציאיה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיסיה דכו איכא דאמרי בעי רבא מציאיה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיסיה דמי או דילמא כיון דלא טרח בה לאו ככיסיה דמי תיקו: אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא החמור אתה מצווה על שבתותיו נכרי אי אתה מצווה על שבתותיו חמור וחרש שוטה וקטן האחמור מנה ליה לחרש שוטה וקטן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם הא' לאו אדם חרש ושוטה לשוטה ששוטה וקטן לשוטה להו איבעיא להו חרש וקטן מאי אליבא דר"א לא תיבעי לך דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא

הדרן עלך שואל

מי שהשקט (ט). נותן כיסו לנכרי. מצטוד יוס: ואם אין עמו. הא יש עמו לנכרי עדיף כדמפרש בגמרא: לאחר החיצונה. של עיר שהוא מקום המשממר ראשון וצא לפרק מן החמור: נוטל בידו מעליו כלים הניטלין צשעת ושאין ניטלין ממיר הצבילס של אויך שהן קשורים צהן והשקין נופלין: **גמ' מאי טעמא**

שרו ליה למיתב לנכרי. והרי הוא שלוחו לישאנו צשעת: מעמיד עצמו. מהלילי ממונו: דוקא כיסו. דכיון דטרח צה שעי' טורח הוא משתכר חיים עלה ואי לא שרית ליה הא חמי לאיתויי: ולא אמרן. דמציאה לא אלא דלא אמיה לידיה קודם שמתקן ולא הגזייה ולא זכה צה: הא' אדם. ויש צמינו שמיצב צמנזות ואחי לאחלוסי: לשוטה. יהיב דלית ליה דעת כלל אצל חרש דעתא קלישתא אית ליה כדלמרי' ציבמות (דף ק"ג. א):